

शिवाजी

पाक्षिक

रातो र चन्द्र सूर्य जङ्गी निशान हाम्रो
जिउँदो रगत सरी यो बन्दो यो शान हाम्रो
हिमाल भै अटल यो भुकेन यो कहिल्यै
लत्रेन यो कहिल्यै जङ्गी निशान हाम्रो
यो जन्मदै जगत्मा कैयौ प्रहार आए
साम्राज्य दुई हारे हारेन शान हाम्रो
जबसम्म चन्द्र सूर्य आकाशमा रहन्छन्
तबसम्म हुन्छ आफ्नै रातो रगत यो हाम्रो
गाई सरी छुन् साधु जो जो यहाँ जगत्मा
सबको शरण बलियो जङ्गी निशान हाम्रो

वर्ष १०

अङ्क ६

पृष्ठ ८ + ८ (श्री श्रीनाथ गणको अतिरिक्ताङ्कसहित)

१ मङ्सिर २०७१

भारतीय स्थल सेनाध्यक्षको औपचारिक नेपाल भ्रमण सम्पन्न

राष्ट्रपतिद्वारा नेपाली सेनाको मानार्थ महारथी दर्जाको दर्ज्यानी चिन्ह प्रदान

भारतीय स्थल सेनाध्यक्ष जनरल दलवीर सिंहलाई सम्माननीय राष्ट्रपति एवं नेपाली सेनाका परमाधिपति डा. श्री रामवरण यादवले नेपाली सेनाको मानार्थ महारथी दर्जाको दर्ज्यानी चिन्ह प्रदान गर्नुभएको छ। प्रधान सेनापति महारथी श्री गौरव शम्शेर ज.ब.रा.को औपचारिक निमन्त्रणामा नेपाल भ्रमणमा आउनु भएका भारतीय स्थल सेनाध्यक्ष जनरल सिंहलाई कात्तिक २७ गते राष्ट्रपति भवन शीतल निवासमा आयोजित विशेष समारोहकाबीच मानार्थ महारथीको दर्जा प्रदान गरिएको हो। उक्त समारोहमा सम्माननीय राष्ट्रपति डा.श्री यादवले भारतीय स्थल सेनाध्यक्षलाई नेपाली सेनाको महारथीको दर्ज्यानी चिन्ह, गोर्खाहाट, खड्ग तथा प्रमाण-पत्र प्रदान गर्नुभएको थियो। नेपाल र भारतका सेनाध्यक्षहरु

भेटवार्तामा नेपालका लागि भारतीय महामहिम राजदूतको समेत उपस्थिति रहेको थियो। यसअघि कात्तिक २६ गते अपरान्ह भारतीय वायु सेनाको विशेष विमानबाट नेपाल आउनु भएका भारतीय स्थल सेनाध्यक्ष जनरल सिंहले सैनिक मञ्चस्थित "वीर स्मारक"मा पुष्पहार अर्पण गर्नु भएको थियो भने प्रधान सेनापति महारथी श्री गौरव शम्शेर ज.ब.रा. सँग जङ्गी अड्डास्थित उहाँकै कार्यकक्षमा शिष्टाचार भेटवार्ता गर्नुभएको थियो। भेटवार्ताको क्रममा द्विपक्षीय सहयोग तथा आपसी हितका विषयहरुमा छलफल भएको थियो। सो भेटवार्ता गर्नु अघि जङ्गी अड्डामा नेपाली सेनाको एक टुकडीले भारतीय स्थल सेनाध्यक्षलाई सम्मान गारत अर्पण गरेको थियो। प्रधान सेनापतिसँगको शिष्टाचार भेटवार्तापछि भारतीय सेनाध्यक्ष जनरल सिंहले पी.एस.ओ. रथीवृन्दहरूसँग भेटवार्ता गर्नुभएको थियो।

एकअर्को देशको मानार्थ महारथी रहने परम्परा रहि आएको छ। चार दिवसीय नेपाल भ्रमणका क्रममा जनरल दलवीर सिंहले कात्तिक २७ गते अपरान्ह सम्माननीय प्रधानमन्त्री तथा रक्षामन्त्री श्री सुशील कोइरालासँग उहाँकै कार्यकक्षमा शिष्टाचार भेटवार्ता गर्नुभएको थियो।

केन्द्रमा सञ्चालन हुने विभिन्न तालिमहरुकाबारेमा जानकारी गराउनु भएको थियो। त्यसैगरी भारतीय स्थल सेनाध्यक्षको सम्मानमा प्रधान सेनापति महारथी श्री गौरव शम्शेर ज.ब.रा. ले कात्तिक २७ गते साँझ नै रात्रीभोजको आयोजना गर्नुभएको थियो।

बाँकी पेज ३ मा

दक्षिण सुडानमा नेपाली शान्ति सैनिकको प्रशसनीय कार्य बन्दी बनाइएका तीन सैनिकको सकुशल उद्धार

दक्षिण सुडानमा तैनाथ नेपाली सेनाको अर्जुनवाण गण (शा.से.) पहिलो डफफाले बन्दी बनाइएका सुडानका ३ जना सैनिकहरुलाई सकुशल रिहा गर्न सफल भएको छ।

कात्तिक ९ गते ईथोपियन बटालियनले सुरक्षा दिइरहेको जवास्थित क्याम्पमा आश्रित आन्तरिक विस्थापितहरुले ३ जना दक्षिण सुडानका सैनिकहरुलाई बन्दी बनाएका थिए। सैनिकहरुलाई बन्दी बनाएको खबर प्राप्त हुनासाथ सुडानस्थित संयुक्त राष्ट्रसंघीय मिशन (अनमिशा)का फोर्स कमाण्डरको निर्देशनमा अर्जुनवाण गण (शा.से.) का गणपति प्रमुख सेनानी श्री भुवन खत्रीको कमाण्डमा फौज खटिएको थियो।

बन्दी बनाई घाइते बनाइएका ३ जना सुडानी सैनिकहरुलाई नेपाली शान्ति सैनिकले उद्धार गरी प्राथमिक उपचार गरी फोर्स हेडक्वार्टरको निर्देशनमा सुडानी सेनाका जर्नेललाई बुझाएको छ। नेपाली सेनाको सराहनीय कार्यको कदर गर्दै सुडानस्थित अनमिशा मिशन प्रमुख र प्रधान सेनापति महारथी श्री गौरव शम्शेर ज.ब.रा. ले समेत स्यावासी दिनु भएको अर्जुनवाण गण

(शा.से.) पहिलो डफफाले जनाएको छ। उद्धारमा खटिएको नेपाली शान्ति सैनिक टोलीले बन्दी बनाइएका सुडानी सैनिकहरुको शान्तिपूर्णरूपमा उद्धार गर्ने प्रयासस्वरूप कम्प्युनिटी लिडरहरूसँग वार्ता गरेको थियो। सो वार्ताका क्रममा कम्प्युनिटी लिडरहरुले कुनैपनि हालतमा सैनिकहरुलाई रिहा नगर्ने अडान लिँदै उद्धारका लागि खटिएको नेपाली शान्ति सैनिकहरूसँग पनि हिंस्रक व्यवहार गरेका थिए। त्यसपछि, नेपाली शान्ति सैनिकहरुको अथक प्रयासपछि मात्रै कम्प्युनिटी लिडरहरुले बन्दी बनाइएका सुडानी सैनिकहरुलाई रिहा गर्न राजीभई नेपाली शान्ति सैनिकको जिम्मा लगाएका थिए।

भ्रमणका केही भलकहरु

प्रबन्ध निर्देशक: महा सेनानी निरञ्जन कुमार श्रेष्ठ

प्रधान सम्पादक: प्रा. महा सेनानी ईश्वर कुमार श्रेष्ठ

सम्पादक: प्रा. प्रमुख सेनानी केशव बर्तौला

सह-सम्पादक: सह-सेनानी भैरव लिम्बु

प्रकाशक: श्री सैनिक जनसम्पर्क निर्देशनालय, श्रव्यदृश्य महाशाखा,

प्रचार-प्रसार शाखा, जङ्गी अड्डा,

फोन: ०१-८२८९७३९, E-MAIL :- sipahipatrika@gmail.com

WEBSITE :-www.nepalarmy.mil.np

१ मङ्सिर २०७१/१७th Nov. २०१४

शाश्वत वाणी

- केवल सत्यले नै असत्यलाई, प्रेमले नै क्रोधलाई, आत्मीयताले नै हिंसालाई शान्त गर्दछ। यी सनातन नियम सबैका निमित्त हुन्। - महात्मा गान्धी
- एकताद्वारा साना-साना राज्यहरूले पनि उन्नति गर्दछन्, फुटद्वारा ठूला-ठूला राष्ट्रहरू पनि तहसनहस हुन्छन्।
- सालुट

सम्पादकीय

सुदृढ सम्बन्ध

मित्रराष्ट्र भारत र नेपालबीच ऐतिहासिक सम्बन्ध रहँदै आएको छ। राज्यस्तरमा हुने राजनैतिक तथा कुटनीतिक सम्बन्धभन्दा जनस्तरमा गाँसिएर कसिलो भएका सामाजिक धार्मिक तथा आर्थिक सम्बन्धहरू अत्यन्त गाढा, सौहार्द एवं भावपूर्ण रहिआएका छन्। यसो हुनुमा दुई देशका सहज भूगोल, खुला सीमाना, भाषा, भेष, धर्म, संस्कार र सांस्कृतिक पक्षहरूको महत्त्वपूर्ण भूमिका रहेको छ। यिनै आधार स्तम्भहरूले दुई राज्यका राजनीतिक सम्बन्धलाई सुदृढ तुल्याउन पनि अहं भूमिका निर्वाह गरेका छन्। आवश्यकताको सम्बन्धभन्दा माथि उठेर सम्मान र सद्भावको मजबुत खम्बाको रूपमा हाम्रा सम्बन्धहरू विकास भएका छन् जसले विशिष्ट परम्परा निर्माण गर्दै विश्वजगतमा वेग्लै उदाहरण प्रस्तुत गरेको छ। मित्रराष्ट्र भारतको सेना र नेपाली सेनाबीचको सम्बन्ध तिनै अजर जगमा खडा भएर सुमधुर भएको हो। दुई देशका उच्चस्तरका सैनिक अधिकृतहरू र सेनापतिहरूको प्राथमिकतापूर्ण निरन्तर भ्रमण आदान-प्रदानले आपसी मित्रता र हितलाई नविकरण गर्दै फराकिलो समेत बनाएको छ।

भारत सरकार तथा भारतीय सेनाले नेपाली सेनाको संस्थागत विकास एवं सुदृढीकरण र आधुनिकीकरणमा पुऱ्याएको योगदान प्रशंसनीय छ। उच्च तहदेखि तल्लो तहसम्मको सैनिक पेशागत तालिमहरूको साथै संसाधनहरू निरन्तर उपलब्ध गराएर भारतले तिरिनसक्नु गुण लगाएको छ। यसै प्रसंगमा गुण तिर्नेभन्दा पनि हाम्रा तालिम केन्द्र तथा शिक्षालयहरूमा विगत केही वर्षअघिबाट मात्र भारतलगायत सार्क मुलुक तथा अन्य मित्रराष्ट्रका सैनिक अधिकृतहरूलाई तालिम दिने प्रगतिको यात्रामा हामी छौं, यो चुनौतीपूर्ण कार्यको थालनीमा पनि प्रत्यक्ष रूपमै कर्मा कुराहरूमा भारतीय सेनाको सहयोग उल्लेख्य रहेको छ। त्यसैगरी दुवै देशका सेनाहरूबीच केहीवर्षयता सञ्चालन गरिँदैआएका संयुक्त सैनिक अभ्यासहरू यहाँ सान्दर्भिक छन्। प्रस्तुत पृष्ठभूमिमा हालैमात्र भारतीय सेनाका नवनियुक्त सेनाध्यक्ष जनरल दलवीर सिंहको नेपालको औपचारिक भ्रमण विशेष महत्त्वपूर्ण रहेको छ। आफ्नो कार्यकालको प्रारम्भमा नै नेपाली सेनाको निमन्त्रणामा नेपालको भ्रमण गर्नुले द्विपक्षीय सम्बन्धको क्षत्रमा पक्कै पनि महत्त्वपूर्ण अर्थ राख्दछ। नेपालको औपचारिक भ्रमण गर्ने २१ औं भारतीय सेनाध्यक्ष रहनुभएका जनरल सिंहलाई यही २७ गते सम्माननीय राष्ट्रपतिले नेपाली सेनाको मानार्थ महारथीको दर्जा प्रदान गर्नुभयो। दुइ सेनाबीच कायम परम्परागत सम्बन्धलाई अझ सुमधुर एवं प्रगाढ बनाउने दिशामा परस्परमा मानार्थ महारथीको दर्जा प्रदान गर्ने परम्परा आफैमा विशेष छ। जसले दुई सेनाबीच आपसी सद्भाव, आदरभाव, भाइचारा तथा अपनत्वजस्ता पक्षहरूलाई सघन बनाउनुका साथै मुलुककै सम्बन्धमा समेत प्रतिक्रियात्मक महत्त्व राख्ने गर्दछ। यस विशिष्ट परम्पराको ऐतिहासिक पृष्ठभूमिलाई उल्लेख गर्नुपर्दा सन् १९५० मा पहिलो पटक जनरल केदान्देरा मदाप्पा करिप्पाले नेपालको औपचारिक भ्रमणको शुरुवात गरेसँगै भारतका स्थलसेनाध्यक्षलाई नेपाली सेनाको मानार्थ महारथी दर्जा प्रदान गरेर सम्मानित गर्न थालिएको थियो र यही परम्पराको निरन्तरतास्वरूप यही २७ गते सम्माननीय राष्ट्रपतिबाट सेनाध्यक्ष श्री सिंहलाई मानार्थ महारथी पद प्रदान गरिएको छ।

भारतीय सेनामा पनि ५ गोर्खा राइफल्सका कर्णेल कमाण्डाण्ट तथा ब्रिगेड अफ गोर्खाजका प्रेसिडेन्ट समेत रहनुभएका जनरल सिंहले आफ्नो नियुक्ति लगत्तै गर्नुभएको यो प्राथमिकतापूर्ण भ्रमणले दुई देशका सेनाबीचको सम्बन्ध मात्र नभएर राष्ट्रबीचको सम्बन्धलाई समेत प्रगाढ बनाएको छ। भ्रमणका क्रममा सम्माननीय राष्ट्रपति, प्रधानमन्त्री, रक्षा मन्त्री लगायत सेनापतिसँग भएका भेटवार्ताहरू आपसी हित अभिवृद्धिमा महत्त्वपूर्ण सावित हुने स्पष्ट संकेत देखिएको छ। शदियौं देखिको हाम्रो मित्रवत् एवं बन्धुत्वपूर्ण सम्बन्धमा यो भ्रमणले नयाँ आयाम थपेको छ।

पोषण

मानिसको शरीरलाई धेरै प्रकारका पोषक तत्वहरूको आवश्यकता पर्दछ। ति आवश्यक पोषक तत्वहरू शरीरलाई शक्ति प्रदान गर्न, शारीरिक वृद्धि र विकास गर्नका लागि र रोगको विरुद्ध लड्ने क्षमता वृद्धि गर्नका लागि अति आवश्यक छन्। शरीरको लागि आवश्यक पर्ने विभिन्न किसिमका पोषक तत्वहरू हामीले खानेकुराहरूबाट प्राप्त गर्दछौं। शिशुहरूले आमाको दूधबाट ६ महिनासम्म आवश्यक पूर्ण पोषक तत्वहरू प्राप्त गर्दछन्। बालबालिकाहरू ६ महिना पूरा भएपछि आमाको दूध मात्र पर्याप्त नहुने भएकोले थप खाना खुवाउनुपर्दछ। प्राकृतिक खाद्यपदार्थहरूमा प्रायः एकभन्दा बढी प्रकारका पोषक तत्वहरू पाइन्छन्। पोषक तत्वहरूलाई मुख्य दुई समूहमा बाँडिएको छ। (क) शरीरलाई धेरै मात्रामा आवश्यक पर्ने पोषका तत्व जसअन्तर्गत कार्बोहाइड्रेट, प्रोटीन र चिल्लो पदार्थ पर्दछन्। (ख) शरीरलाई थोरै मात्रामा आवश्यक पर्ने पोषक तत्व जसअन्तर्गत भिटामिन र खनिज पदार्थ पर्दछन्। उक्त पोषक तत्वहरू नियमित रूपमा खानाबाट प्राप्त हुन्छन्। यी तत्वहरूको खानामा घटी वा बढी भएमा कुपोषण हुन्छ। हाम्रो देशमा पाँच वर्षमुनिका बालबालिकाहरूमा कुपोषण एउटा जनस्वास्थ्य समस्याको रूपमा रहेको छ। कुपोषित शरीरमा रोग विरुद्ध लड्ने क्षमता कम हुने भएकोले विभिन्न संक्रमण हुने सम्भावना बढी हुन्छ। संक्रमणको कारणले बच्चाको रुग्णता र मृत्युदर बढी रहेको छ। नेपालमा ५ वर्ष मुनिका बालबालिकाहरू करिब ५०% कुपोषित छन्। २५% महिलाहरू कुपोषणबाट ग्रसित छन्। ७८% बालबालिका, ६७% महिला र ७५% गर्भवती महिलामा रक्तअल्पता पाइएको छ भने करिब ६% गर्भवती महिलामा भिटामिन 'ए' को कमीबाट रतन्धो भएको पाइएको छ। ७४% स्कूले केटाकेटीमा जुकाको संक्रमण पाइएको छ भने ४०% स्कूले केटाकेटी र ५०% महिलामा आयोडिनको कमी पाइएको छ।

राष्ट्रको स्वास्थ्य

पोषक तत्वका किसिम, कार्य र स्रोत
हामीले खानाबाट प्राप्त गर्ने पोषक तत्वहरू कार्बोहाइड्रेट, प्रोटीन, चिल्लोपदार्थ, भिटामिन खनिजपदार्थ र पानी हुन्।
१) शक्ति दिने पोषक तत्व :
कार्बोहाइड्रेट र चिल्लो पदार्थले मानिसलाई शक्ति दिने काम गर्दछन्। **स्रोत :** (क) **कृषिजन्य स्रोत :** गहुँ, मकै, धान, मह, सखरखन्ड, केरा, तेल, बदामको तेल, कोदो,फापर **(ख) पशुजन्य स्रोत :** नौनी, घ्यू, बोसो **(ग) अन्य स्रोत :** चिनी, सखर
२) वृद्धि गर्ने पोषक तत्व :
शरीरको वृद्धि र मर्मत सम्भारका लागि प्रोटीनको आवश्यकता हुन्छ। **स्रोत :** (क) **कृषिजन्य स्रोत :** दाल, गेडागुडी, सिमी, बदाम, केराउ, मकै, गहुँ, कोदो, आलु, हरियो सागपात, सखरखन्ड, बन्दागोभी, आदि। **(ख) पशुजन्य स्रोत :** दूध, चीज, माछा, अन्डा, मासु, कलेजो, र जनावरका शरीरका भित्री अङ्गहरू, जनावरको रगत आदि
३) सुरक्षा प्रदान गर्ने पोषक तत्व : भिटामिन र खनिज पदार्थले रोग विरुद्ध लड्ने क्षमता बढाउन मद्दत गर्दछन्।
स्रोत : (क) **कृषिजन्य स्रोत :** हरिया सागपात र अन्य तरकारी, टुसा उमारेका गेडागुडी, फलफुल
(ख) पशुजन्य स्रोत : दूध, दही, चीज, माछा, मासु, अन्डा।

भिटामिन : भिटामिन ए, बी, सी, डी, इ, र के हुन्। ए, डी, इ, र के चिल्लो पदार्थमा घुल्ने भिटामिन हुन् र बी र सी पानीमा घुल्ने भिटामिन हुन्।
चिल्लोपदार्थमा घुल्ने भिटामिन भिटामिन ए : माछाको तेल, माछा, नौनी, अण्डाको पहेंलो भाग, घ्यू, हरियो

सागपात, गाढा पहेंला रङ्गका फलहरू, गाजर, फर्सी, आदिबाट पाइन्छ। कुनै वस्तुमा भिटामिन ए कै रूपमा पाइन्छ भने कुनैमा क्यारोटिनको रूपमा पाइन्छ। भिटामिन ए ले इपिथेलियल तन्तु, श्वासप्रश्वास क्रियाका तन्तु र छाँलाका तन्तुलाई ठीक अवस्थामा राख्छ। आँखाको शक्ति सामान्य राख्ने, हाड र दाँतको वृद्धि गर्ने, प्रजनन र प्रतिरक्षा शक्ति दिने र रतन्धो रोकथाम गर्ने कार्य गर्दछ। दूध खुवाइरहेका आमा र गर्भवती महिलालाई अन्य व्यक्तिभन्दा धेरै मात्रा आवश्यक पर्ने भएकोले हरिया सागपात दैनिक रूपमा खानुपर्दछ।

भिटामिन डी : सूर्यको प्रकाशबाट र खाद्यपदार्थबाट प्राप्त हुन्छ। भिटामिन डी ले हाडको वृद्धि गर्ने र क्याल्सियम शोषण गरेर हाड बलियो बनाउने कार्य गर्दछ।

पानीमा घुल्ने भिटामिन

भिटामिन बी : चामल, सागपात, माछा, मासु, अण्डा, फलफूलमा भिटामिन बी पाइन्छ। **भिटामिन सी :** फलफूल, हरिया तरकारी र अमलामा यो भिटामिन पाइन्छ। प्रोटीन बनाउन हाड, दाँत, कार्टिलेज, छाँला र स्कार तन्तु बनाउन यसले मद्दत गर्दछ।

भिटामिन ए : हाम्रो शरीरको लागि विभिन्न प्रकारका खनिजपदार्थहरू आवश्यक हुन्छन्। जसमा क्याल्सियम, फस्फोरस,आइरन, आयोडिन, सोडियम, पोटासियम, क्लोरिन, म्याग्नेसियम, आदि प्रमुख हुन्। शरीरलाई क्याल्सियम र फस्फोरसको धेरै मात्रा आवश्यक पर्दछ तर आयोडिन र आइरनको थोरै मात्राले पनि शरीरको आवश्यकता पूरा गर्दछ।

क्याल्सियम : यसले दाँत र हाड बलियो बनाउने, रगत जन्म मद्दत गर्ने, मांसपेशी खुम्चिनु र तन्कन सहयोग गर्ने, मांसपेशी खुम्चिने र तन्कन सहयोग गर्ने र प्रतिरक्षा शक्ति मजबुद बनाउन मद्दत गर्दछ।

जिङ्क : यो इन्सुलिन हर्मोन शरीरमा भण्डारण गर्न आवश्यक पर्दछ। आन्द्राको कार्य राम्रो गराउन यसको आवश्यकता पर्दछ। शरीरमा भिटामिन ए को प्रयोगको लागि यसको आवश्यकता पर्दछ। साथै बच्चाहरूको शरीरमा रोग विरुद्ध लड्ने क्षमतासमेत बढाउँदछ। कुपोषित बच्चालाई फाडापखालाबाट तंगिन सघाउँछ। जिङ्क खासगरी लामो समयसम्म फाडापखाला हुँदा नष्ट हुने गर्दछ। यो माछा, मासु, समुन्द्री खाना, कलेजो र आमाको दूधमा पाइन्छ।

फोलिक एसिड : राता रक्त कोषको वृद्धि र परिपक्वताका लागि फोलिक एसिड चाहिन्छ। मुख्य गरेर प्रोटीनको परिपक्वताका लागि यो अति नै महत्त्वपूर्ण तत्व हो। यो हरियो सागपात, दाल, कलेजो, अण्डा, र मासुबाट प्राप्त हुन्छ।

फस्फोरस : दाँत र हाड मजबुत गर्ने र अम्ल र क्षार सन्तुलन गर्ने कार्य गर्दछ।

आइरन : कलेजो, फुलको पहेंलो भाग, फलामको भाँडोमा पकाएको खानामा आइरन पाइन्छ। यसको प्रमुख कार्य हेमोग्लोबिन बनाउने हो। हेमोग्लोबिनबिना रगतमा राता रक्तकोष वन्न सक्दैनन्। यसको कमी भएमा रक्तअल्पता हुन्छ।

आयोडिन : समुन्द्री खाद्यपदार्थहरू, आयोडिन मिसिएको नून र आयोडिन भएको माटोमा उब्जिएका खाद्यपदार्थहरूमा आयोडिन पाइन्छ। यसको मुख्य काम थाइरोक्सिन हर्मोन बनाउनु र शरीरको वृद्धि तथा विकास गर्नु हो। यसको कमी भएमा गलगार्ड आउने, मानिस लाठी लठेब्रो हुने, पुङ्को हुने र स्मरण शक्ति कमजोर हुन्छ जसलाई क्रेटिनिजम भनिन्छ। आयोडिनको कमी हुनबाट बच्न आयोडिन मिसिएको नून खानु/खुवाउनु पर्दछ।

अधिल्लो अंकबाट क्रमशः

कीर्तिपुरको दोस्रो आक्रमणमा पनि गोरखाली सेनाले खाली बल प्रयोग गरी कीर्तिपुरेहरूलाई मिचने योजना बनाएर ठूलो भूल गरेको थियो। कीर्तिपुर जस्तो बलियो किल्ला कब्जा गर्नु ज्यादै कठिन कार्य थियो। यस पटकको हारले गर्दा पृथ्वीनारायण शाहले अब कीर्तिपुरमाथि बल प्रयोग गर्नुभन्दा अर्को उपायद्वारा कब्जा जमाउने विचार गरे।

कीर्तिपुरमाथि अधिकार

पृथ्वीनारायण शाहले यसपटक कीर्तिपुरमाथि कब्जा गर्ने जिम्मा काजी वंशराज पांडेलाई सुम्पिए। अब कीर्तिपुरलाई कडा नाकाबन्दी गरेर बिना आक्रमण नै आत्म-समर्पण गर्न लगाउने योजना बनेको थियो। सोही योजनाअनुरूप अक्टोबर १७६५ मा काजी वंशराज पांडेको नेतृत्वमा गोरखाली सैनिक दल कीर्तिपुरको नाकाबन्दी गर्न दहचोकबाट हिंड्यो। गोरखाली सेनाले कीर्तिपुरको चारैतिर कच्ची ठानाहरू बनाई घेरा हाल्यो। पहिला भैं कीर्तिपुरका रक्षक भई बसेका ललितपुरका प्रमान सिंखालले गोपुरहरू बलियोसँग बन्द गरेर आक्रमणको प्रतीक्षा गर्दै रहे। कीर्तिपुरको नाकाबन्दी ज्यादै कडाइका साथ लगाइएको थियो। कसैलाई पनि भित्र-बाहिर गर्न दिइएन। अक्टोबर महिनामा कीर्तिपुरका फाँटहरूमा धानका बाला पाकेर भुलिरहेका थिए। तर गोरखाली सेनाले कीर्तिपुरेहरूलाई धान पनि

काट्न दिएनन् जसले गर्दा अन्न-पानीको नै समस्या पर्न गयो। कीर्तिपुरवासीहरूमा नाकाबन्दीले गर्दा ज्यादै हाहाकार मच्चिन गयो। कीर्तिपुरका रक्षकले कान्तिपुर पाटन र भक्तपुरका राजाहरूसमक्ष सैनिक सहयोगको लागि गरेको गोप्य अपिलको पनि कुनै असर परेन। भित्र हाहाकार परेको अवस्थामा काजी वंशराज पाण्डेले आफ्ना केही मानिसहरूलाई खाद्यान्न बोकाई खेतालाका रूपमा भित्र पठाई कीर्तिपुरेहरूलाई आत्मसमर्पण गर्न प्रेरित गर्न लगाए। यस प्रकार चारैतिरबाट निराश हुन पुगेका कीर्तिपुरवासीहरूको संयमको बाँध टुट्न गयो। उनीहरूले अब गोरखाली फौजसमक्ष आत्मसमर्पण गर्नुबाहेक अर्को विकल्प देखेनन्। यस्तो मौकामा पृथ्वीनारायण शाहको तर्फबाट एउटा इस्तहार जारी गरियो जसमा आत्मसमर्पण गर्ने कीर्तिपुरेहरूको धनजनको हानि नोक्सानी नगर्नु भन्ने उल्लेख गरिएको थियो। करिब छ महिनासम्म चलेको कीर्तिपुरको नाकाबन्दीको फलस्वरूप कीर्तिपुरेहरूको अवस्था दिन प्रतिदिन कठिन हुँदै गएको देखेर गाउँका रक्षक सिंखालले गोरखालीसमक्ष आत्मसमर्पण गर्नु नै उचित ठाने। यसका लागि उनले काजी वंशराज पांडेसँग गोप्य कुराकानी चलाई आत्मसमर्पणको योजना तय गरे।

सैनिक इतिहास
सामार : नेपालको सैनिक इतिहास भाग-१

त्यसै अनुसार १२ मार्च १७६६ को मध्यरातमा सिंखालले गोपुरहरू खोलेर गोरखाली सेनासमक्ष आत्मसमर्पण गरे। यस प्रकार बिना कुनै रक्तपात गोरखालीहरूको लागि जित्न ज्यादै कठिन साबित हुन पुगेको कीर्तिपुरमाथि कब्जा जमाउन गोरखाली सेना सफल भयो।

मकवानपुरको लडाईः (ई.सं. १७६२-१७६३)

सोढौं शताब्दीको पूर्वार्द्धमा पाल्पाली राजा मुकुन्दसेन प्रथमले आफ्नो विशाल राज्यलाई ४ भागमा विभाजन गरी मकवापुर राज्य आफ्ना कान्छा छोरा लोहाङ्गसेनलाई दिएका थिए। राजा लोहाङ्गसेनले आफ्नो राज्य पूर्वमा विजयपुरसम्म विस्तार गरे। पछि गएर मकवानपुर विजयपुर दुई राज्य हुन गए र विजयपुरमा महीपतिसेन र मकवानपुरमा माणिकसेन राजा भए। यिनै माणिकसेनका छोरा हेमकर्णसेनकी छोरी इन्द्रकुमारीसँग पृथ्वीनारायण शाहको पहिलो विवाह फरवरी १७३८ ई. मा भएको थियो। विवाह भएको लगत्तै छोरी विदा गर्ने कुरालाई लिएर विवाद उत्पन्न हुन जाँदा पृथ्वीनारायण शाह र उनका जेठान दिग्बन्धनसेनबीच ज्यादै कटुता उत्पन्न हुन गएको थियो। त्यसकारण पृथ्वीनारायण शाहको नेतृत्वमा गोरखालीको

राज्य-विस्तार भइरहेको उनलाई मन परेको थिएन। ई.सं.१७५७ को कीर्तिपुरमा थियो असफल अभियानपछि पृथ्वीनारायण शाहले विजय प्राप्त गर्न लडाईंको साथसाथै कूटनीतिको पनि सहारा लिने हेतुले काठमाडौं उपत्यकालाई चारैतिरबाट घेरेर आर्थिक नाकाबन्दी गर्ने कार्य ई.सं १७५९ मा शुरु गरे। उपत्यकाको दक्षिणी भेकमा पृथ्वीनारायण शाहले कब्जा जमाई नाकाबन्दी समेत गर्ने कार्य शुरु गरे तापनि मकवानपुर राज्यबाट पहाडपहाड उपत्यकामा पस्ने केही मार्गहरू उनले रोक्न पाएका थिएनन् जसले गर्दा उनको आर्थिक नाकाबन्दीको नीति त्यति सफल हुन सकिरहेको थिएन। मकवानपुरमा आफ्ना ससुरा हेमकर्णसेन राजा भएसम्म त उनले केही बेलेनन्। तर ई.सं. १७५९ मा हेमकर्णसेनको मृत्यु भई उनका छोरा दिग्बन्धनसेन राजा भएपछि उनले पृथ्वीनारायण शाहको आर्थिक नाकाबन्दीलाई असफल पार्न बंगाल र काठमाण्डौ उपत्यकाबीचको व्यापार मकवानपुर राज्यको बाटो गरी संचालन गर्न दिए। मकवानपुरका राजा दिग्बन्धनसेनसितको पुरानो शत्रुता र उनले आर्थिक नाकाबन्दीको नीतिमा पुऱ्याइरहेको प्रतिकूल प्रभावको कारण पृथ्वीनारायण शाहले मकवानपुर राज्यमाथि कब्जा जमाउनु नितान्त आवश्यक देखे। फलस्वरूप मकवानपुर आक्रमणको तयारी शुरु गरियो।

क्रमशः अर्को अंकमा

भारतीय स्थल सेनाध्यक्षको ....

नेपाल भ्रमणकै क्रममा भारतीय स्थल सेनाध्यक्ष जनरल सिंहले कात्तिक २८ गते मुस्ताङ जिल्लाको जोमसोमस्थित सैनिक उच्च शिक्षण शिखर शिखरालय, पोखरास्थित भारतीय पेन्सन वितरण कार्यालय र नेपाली सेनाको पश्चिम पृतना हेडक्वार्टरको भ्रमण गर्नुभएको छ। कात्तिक २८ गते नै उहाँले प्रधान सेनापति महारथी श्री ज.ब.रा.को सम्मानमा रिसेप्शन आयोजना गर्नु भएको थियो भने भारतीय राजदूतले रात्रीभोजको आयोजना गर्नु भएको थियो। जनरल दलवीर सिंह आफ्ना चार दिने औपचारिक भ्रमण सम्पन्न गरी कात्तिक २९ गते स्वदेश फिर्ता हुनुभएको थियो। नेपाल आगमन तथा स्वदेश प्रस्थानकाक्रममा उहाँलाई कार्यरथी उपरथी श्री राजेन्द्र विक्रम शाहले त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलमा स्वागत तथा विदाइ गर्नुभएको थियो। सो अवसरमा काठमाडौंस्थित भारतीय सैनिक सहचारी तथा नेपाली सेनाका उच्च पदस्थ अधिकृतहरूको उपस्थिति रहेको थियो। पहिलो औपचारिक नेपाल भ्रमणका रूपमा तत्कालीन भारतीय सेनाका कमाण्डर ईन चीफ जनरल करिअप्पा आएयता हालसम्म २१ जना भारतीय उच्च सैनिक अधिकारीले नेपाल भ्रमण गरिसक्नु भएको छ। यस्तै नेपालका महारथी श्री किरण शम्सेर ज.ब.रा भारत भ्रमण गर्नुहुने प्रथम प्रधान सेनापति हुनुहुन्छ भने हालसम्म नेपाली सेनाका १५ जना प्रधान सेनापतिहरूले भारतको औपचारिक भ्रमण गरिसक्नु भएको छ।

प्रथम बर्दगोरिया सेती लोकमार्ग कप- २०७१ को उपाधि भैरव गणलाई

दिपावलीको अवसरमा कैलाली जिल्लास्थित सडकपुर वीनिया युवा क्लबले आयोजना गरेको प्रथम बर्दगोरिया सेती लोकमार्ग कप-०७१ को उपाधि भैरव गणले प्राप्त गरेको छ। कात्तिक १० गते सञ्चालन भएको फाइनल खेलमा हिमालय युवा क्लब मोतिपुरलाई २ का विरुद्ध ४ गोलले पराजित गरी भैरव गणले नगद पुरस्कार, शिल्ड, मेडल र प्रमाणपत्र समेत प्राप्त गरेको थियो। असोज ३१ गतेबाट सञ्चालित उक्त फुटबल प्रतियोगितामा २६ टिमको सहभागिता रहेको थियो।

शान्ति सैनिक टोलीहरूको अदलीबदली

कात्तिक १५ र २२ गते सिरियामा तैनाथ हुन जाने श्री फोर्स हेडक्वार्टर सपोर्ट यूनिट अन्तर्गतको तेथ्रो डफ्फालाई कात्तिक १४ गते गौचर व्यारेक काठमाण्डौमा विदाइ गरिएको छ। इन्जिनियर्स निर्देशक सहायक रथी श्री विजेन्द्र गौतमले १ वर्षे कार्यकालका लागि प्रमुख सेनानी श्री ईश्वर थापाको नेतृत्वमा त्यसतर्फ प्रस्थान गर्न लाग्नुभएका अधिकृत ६, पदिक २ अर्न्दा ५६ र फाल्वर्स ३ गरी कुल ६७ जनालाई विदाइ गर्नुभएको हो। विदाई कार्यक्रममा शान्ति सेना निर्देशक सहायक रथी श्री सुरेशराज थापाको पनि उपस्थिति रहेको थियो। UNDOF Mission सिरिया मा तैनाथ भई स्वदेश फिर्ता भएको श्री फोर्स हे.क्वा.सपोर्ट यूनिट(शा.से) दोस्रो डफ्फाको पहिलो टोलीलाई कात्तिक १८ गते राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु आरक्ष निर्देशक सहायक रथी श्री आमोद नरसिंह राणा तथा शान्ति सेना सञ्चालन निर्देशक सहायक रथी श्री सुरेश राज थापाले जङ्गी अड्डामा आयोजित एक कार्यक्रमकाबीच स्वागत गर्नुभएको छ।

सरसफाइ

छाउनीस्थित जङ्गी असवाव खानाबाट खटिएको एक टोलीले कात्तिक १४ गते शोभा भगवती मन्दिर परिसर सरसफाई गरेको छ। कैलालीमा तैनाथ भैरव गणले कात्तिक १३ गते जिल्लाको लम्की चुहा नगरपालिका २ राजिपुरमा रहेको श्री विद्याज्योति प्राथमिक विद्यालय वरपर सरसफाई गरेको छ। सिंहदरबारस्थित अहिदमन गणबाट कात्तिक १५ र २२ गते खटिएको टोलीले बाग्मती सरसफाई अभियानअन्तर्गत विभिन्न इलाकाको सरसफाइमा सहभागी भएको छ। बारा जिल्लामा तैनाथ समरजीत गुल्मबाट खटिएको ६४ जनाको टोलीले छठको अवसरमा कात्तिक ११ गते कलैया नगरपालिकास्थित सिद्धेश्वर मन्दिर तथा पोखरी परिसरको सरसफाई गरेको छ। मनाङ्ग जिल्लामा तैनाथ रामबाण गुल्मले कात्तिक २२ गते सदरमुकाम चामे बजार सरसफाई गरेको छ। जिल्ला खानेपानी तथा सरसफाई सब डिभिजन कार्यालयको आयोजनामा सो सरसफाई गरिएको हो। पूर्वी पृतना हे.क्वा. अन्तर्गतका युनिटहरूबाट गएको २४५ जनाको टोलीले सुनसरी जिल्लाको इटहरी न.पा. २ र ३ मा अवस्थित तालतलैयाको कात्तिक १८ गते सरसफाई गरेको छ। सैनिक टोलीले विहान ६ बजेदेखि ११ बजेसम्म सरसफाई गरेको बटुकदल गणले जनाएको छ। वराहदल गुल्मले कात्तिक १९ गते सोलुखुम्बु जिल्लाको थामे गुम्बा, केरा गुम्बा र वरपरका बाटो मर्मत र सरसफाई गरेको छ। कात्तिक १५ गते नं. १ ग्यारीजन गण, रेडियो नेपाल स्टेशन भैसेपाटी सुरक्षा पेष्टबाट खटिएको १५ जनाको टोलीले ललितपुरको सुवे गाविस ५ स्थित महिला घरचोकदेखि खोकनी दोबाटोसम्म सरसफाई गरेको छ। उक्त सरसफाई कार्यक्रममा नेपाल प्रहरीको टोली, नागरिक समाज, विभिन्न सघ संस्था लगायत स्थानीयवासीहरूको समेत सहभागिता रहेको थियो।

माटोले माग्दैन आफैले दिनुपर्छ			
नेपाली सैनिक टेलिभिजन कार्यक्रमको प्रशारण तालिका			
सि.नं	च्यानलको नाम	प्रशारण बार/ समय	पुनः प्रशारण
१	नेपाली टेलिभिजन (लण्डन)	आइतबार-१८:३०	मंगलबार ०८:३०
२	हिमालयन टेलिभिजन	सोमबार-१८:३०	
३	च्यानल नेपाल	सोमबार-१९:००	मंगलबार १०:००
४	सगरमाथा टेलिभिजन	मंगलबार-१६:००	
५	नेपाल टेलिभिजन	मंगलबार-१७:३०	बुधबार ११:३०
६	माउण्टेन टेलिभिजन	मंगलबार-१८:३०	
७	लुम्बिनी टेलिभिजन (बटवल)	मंगलबार-२०:००	बुधबार १४:००
८	अमेरिका नेपाल टेलिभिजन	बुधबार-०६:३०/१८:३०	शुक्रबार ०६:३०/१८:३०
९	मकालु टेलिभिजन प्रा. लि.	बुधबार-१९:००	विहीबार १७:३० शुक्रबार १२:३०
१०	ईमेज च्यानल	विहीबार-१४:३०	
११	बुद्ध सामुदायिक टेलिभिजन	विहीबार-१७:००	आइतबार ०९:००
१२	नेपाल वान	विहीबार-१८:२५	
१३	तराई टेलिभिजन	शुक्रबार-१३:३०	

निरीक्षण

कात्तिक १० गते प्रधान सेनापति महारथी श्री गौरव शमशेर ज.ब.रा.ले सैनिक हवाई महानिर्देशनालय अन्तर्गतका युनिटहरूको निरीक्षण गर्नुभएको छ। सो निरीक्षणको दौरान प्रधान सेनापति महारथी श्री ज.ब.रा.ले महानिर्देशनालय अन्तर्गतको मध्य एयरवेश, भी.भी.आई.पी. उडान सेवा, मर्मत तथा सम्भार सेवा, हवाई

तालिम केन्द्र, पश्चिम एयर वेश र सार्क सम्मेलनमा उडान गर्ने हेलिकप्टर तथा जहाजहरूको निरीक्षण गर्नुभएको थियो।

यसैबीच उहाँले सकलदर्जालाई सम्बोधन गर्नुहुँदै वर्तमान अवस्थामा सेनाको भूमिका, दीर्घकालीन योजना र आर्थिक कल्याणकारी निर्देशनालयको काम कर्तव्यको बारेमा जानकारी गराउनुभएको थियो। सो निरीक्षण भ्रमणमा बलाधिकृत रथी श्री पवन बहादुर पाण्डे, उपरथी श्री भिक्टर शमशेर ज.ब.राणा र उपरथी श्री राजेन्द्र क्षत्रीको उपस्थिति रहेको थियो।

मध्य पृतनापति उपरथी श्री बलदेवराज महतले गत असोज २१ गतेदेखि कात्तिक ५ गतेसम्म मध्य पृतना हे.क्वा अन्तर्गतका विभिन्न गणको निरीक्षण गर्नुभएको छ। उहाँले पृतनाअन्तर्गतको फस्ट रैफल गण, नारायणदल गण, सबुज गण तथा नं. ६ र ७ वाहिनी अड्डाअन्तर्गतको नयाँ सबुज गण, महिन्द्रदल गणको निरीक्षण गर्नुभएको थियो। निरीक्षण भ्रमणको क्रममा उपरथी श्री महतले

सकलदर्जालाई सम्बोधन गर्नुहुँदै अनुशासित, पेशागत रूपमा दक्ष एवं आफ्नो व्यक्तिगत सुरक्षामा विशेष ख्याल गरी उच्च हौसलाका साथ आफूलाई प्राप्त जिम्मेवारी वहन गर्न निर्देशन दिनुहुँदै सामूहिक सरसफाइमा समेत विशेष ध्यान दिन निर्देशन दिनुभयो।

नं. १ वाहिनीपति सहायक रथी श्री पूर्ण बहादुर सिलवालले कात्तिक १६ गते शिवपुरी नागार्जुन

राष्ट्रिय निकुञ्ज सुरक्षार्थ तैनाथ रणबम गणको निरीक्षण गर्नुभएको छ। सो क्रममा गणपति प्रमुख सेनानी श्री जितेन्द्र गुरुङ्गले गणको वस्तुस्थितिबारे प्रतिवेदन गर्नुभएको थियो। सो अवसरमा सकलदर्जालाई सम्बोधन गर्नुहुँदै वाहिनीपति सहायक रथी श्री सिलवालले अनुशासन, पेशागत दक्षता, नेतृत्व विकास तथा बन्दोबस्ती कार्यमा जोड दिन निर्देशन दिनुभएको थियो।

त्रिभुवन आर्मी बक्सिङ्ग र कराँते टीम च्याम्पियन

'प्रथम वीर गणेशमान सिंह राष्ट्रिय महिला तथा पुरुष खुल्ला बक्सिङ्ग प्रतियोगिता' मा त्रिभुवन आर्मी क्लब ९ स्वर्ण, ४ रजत र ८ कास्य पदक जित्दै

सिताराम बि.क. र जम. उद्व खत्री द्वितीय भए भने अम. उमेश पुन, सिपाही उमेश तामाङ्ग, सिपाही नरेश देवान, हुद्दा बिष्णु घले र सैन्य संजीव बेन्जो तृतीय

सफल भएको छ। सो प्रतियोगितामा त्रिभुवन आर्मी क्लबका खेलाडीहरूले ५ स्वर्ण, २ रजत र ७ काँस्य गरी १४ पदक जित्न सफल भए। प्रतियोगिताको पुरुष

टीम च्याम्पियन भएको छ।

कात्तिक २० गतेदेखि २४ गतेसम्म काठमाडौंमा सञ्चालन भएको सो प्रतियोगिताको महिलातर्फ विभिन्न तौल समूहमा सञ्चालित प्रतिस्पर्धामा सिपाही निरु गुरुङ्ग र प्युठ शिलु डंगोल प्रथम भएका छन्। त्यस्तै सिपाही ललिता मर्हजन र प्युठ मिनु गुरुङ्ग द्वितीय भइन् भने सिपाहीहरू विमला श्रेष्ठ, रन्जु बस्नेत र कुमा बुद्धा मगर तृतीय हुन सफल भए। त्यस्तैगरी पुरुषतर्फको विभिन्न तौल समूहमा प्युठ रेशम शाही, प्युठ प्रेम चौधरी, प्युठ दान ब. दर्लामी, प्युठ दिपक श्रेष्ठ, सिपाही महेन्द्र के.सी, गुल्म कार्य हुद्दा बालकृष्ण रिजाल र जम. उज्जर सिंह था.म. प्रथम भएका छन्। यसैगरी हुद्दा

भएका थिए।

नेपाल कराँते महासंघको आयोजनामा कात्तिक २४ गतेदेखि २६ गतेसम्म

ललितपुरमा सञ्चालन भएको 'गणेशमान सिंह जन्म शताब्दी ४४ औं राष्ट्रिय कराँते प्रतियोगिता' मा त्रिभुवन आर्मी क्लब पहिलो पटक टीम च्याम्पियन हुन

प्युठ रिता कार्की र सनी तामाङ्ग प्रथम भए भने सैन्य रिना श्रेष्ठ र सि. सुनिता नेपाली तृतीय भएका थिए। टीम काता पुरुषतर्फ

हु. डम्बर आ.म., अम. सुवास कार्की, अम. सानु कुमार रुम्बाको टोली प्रथम भएका छन् भने महिला एकल कातातर्फ सि. संगीता मगर तृतीय भएका छन्।

Legal Aspects of Military Operation Course सम्पन्न

जङ्गी अड्डामा सञ्चालित Legal Aspects of Military Operation Course कात्तिक २० गते सम्पन्न भएको छ। सो तालिमको कार्यरथी उपरथी श्री राजेन्द्र विक्रम शाहले समापन

गर्नु भएको हो। यसअघि सो तालिमको कात्तिक १८ गते ICRC का Head of Delegate Dragana Kojic ले शुभारम्भ भएको थियो। नेपाली सेनाका सकलदर्जालाई अन्तर्राष्ट्रिय मानवीय कानून तथा अन्तर्राष्ट्रिय मानव अधिकार सम्बन्धी विषयमा प्रशिक्षित गराउने उद्देश्यले नेपाली सेना र रेडक्रसको अन्तर्राष्ट्रिय समिति (ICRC) को संयुक्त तत्वावधानमा उक्त तालिम सञ्चालन गरिएको हो। तालिममा नेपाली सेनाका ३० जना शिक्षार्थीहरूको सहभागिता रहेको थियो।

कमाण्डर कन्फ्रेन्स सम्पन्न

नं ९ वाहिनी अड्डामा कात्तिक १२ गतेबाट शुरु भएको कमाण्डर कन्फ्रेन्स १४ गते सम्पन्न भएको छ। सो कन्फ्रेन्सको शुरुवातमा स्वागत मन्तव्य दिनुहुँदै वाहिनीपति श्री अशोक नरसिंह राणाले वर्तमान शान्ति सुरक्षाको चुनौतीलाई मूल्यांकन गर्दै भविष्यमा आउन सक्ने परिस्थिति तथा चुनौतीलाई सामना गर्न सबै पक्षको तयारी हुनुपर्ने खाँचो रहेको बताउनुभयो। नेपाली सेना राष्ट्र र जनताप्रति उत्तरदायी भएको हुँदा बाह्य आक्रमण, आन्तरिक सुरक्षा, राष्ट्रिय सम्पदाको संरक्षण तथा प्राकृतिक प्रकोप

उद्धारको कार्यमा पतिहरूको अहम भूमिका रहनेभन्दै उहाँले सकलदर्जाको पेशागत ज्ञान, व्यक्तिगत तथा सामूहिक दक्षतालाई अभिवृद्धि गर्दै नेपाली सेनाको अपरेशनल तयारी तथा बन्दोबस्ती पक्षलाई समय सान्दर्भिक राख्न कमाण्डर कन्फ्रेन्स अत्यन्तै सकारात्मक तथा प्रभावकारी हुने बताउनु भयो।

कन्फ्रेन्सको समापनका अवसरमा श्री राणाले कमाण्डर कन्फ्रेन्समा गण तथा गुल्मपतिहरूको सक्रिय सहभागिताले आ-आफ्नो कार्य क्षेत्रमा कार्यरत रहँदा पर्न गएका समस्या र समाधानका उपायहरू का विषयहरूमा दिइएको स्पष्ट निर्देशनले आगामी दिनहरूमा अपनाउनु पर्ने कार्यशैलीमा उपयोगी सिद्ध हुने बताउनुभएको थियो। कन्फ्रेन्समा वाहिनी अन्तर्गतका सबै गण तथा गुल्महरूको सहभागिता रहेको थियो।

रथीवृन्द स्वदेश फिर्ता

यसैगरी राष्ट्रिय विकास तथा सुरक्षा महानिर्देशक उपरथी श्री सुरेन्द्र बहादुर कार्की मित्रराष्ट्र इन्डोनेसियाबाट कात्तिक २४ गते स्वदेश फिर्ता हुनु भएको छ। मित्रराष्ट्र अमेरिकाद्वारा इन्डोनेसियाको जाकार्तामा कात्तिक १७ गतेबाट २१ गतेसम्म सञ्चालन भएको Senior Logistics Seminar(PASOLS-43) मा सहभागी हुन

कात्तिक १५ गते त्यसतर्फ प्रस्थान गर्नुभएको थियो। उहाँलाई त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलमा इन्जिनियर निदेशक सहायक रथी श्री विजेन्द्र गौतमले

इन्डोनेसिया प्रस्थानका क्रममा विदाई तथा स्वदेश फिर्ता हुँदा स्वागत गर्नुभएको थियो। उपरथी श्री हिमालय थापा सहितकोरथीवृन्दतथा अधिकृतसम्मिलित ७ जनाको एक

टोली कात्तिक २२ गते इटालीबाट स्वदेश फिर्ता भएको छ। मित्रराष्ट्र इटालीमा अवस्थित Finmeccanica Industrial Group कम्पनीको स्थलगत भ्रमणका लागि सो टोली कात्तिक १६ गते इटाली गएका थियो। सो टोलीलाई त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलमा इन्जिनियर निर्देशक सहायक रथी श्री विजेन्द्र गौतमले इटाली प्रस्थानका क्रममा विदाई तथा स्वदेश फिर्ता हुँदा स्वागत गर्नु भएको थियो।

सामाजिक कार्यमा नेपाली सेना

सोलुखुम्बु जिल्लास्थित सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज सुरक्षार्थ तैनाथ बराहदल गुल्मले नाम्चे बजारमा रहेको हिमालय प्राथमिक विद्यालयमा कात्तिक १४ गते विष्फोटक पदार्थ सम्बन्धी एक चेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरेको छ।

गुल्मपतिको कमाण्डमा गएको सो टोलीले विद्यालयका ८३ जना विद्यार्थीसहित शिक्षक, शिक्षिका एवं निकुञ्ज कार्यालयका प्रतिनिधिहरूका लागि सचेतना कक्षा सञ्चालन गरेको हो। सो क्रममा

सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज सुरक्षार्थ नेपाली सेनाको भूमिका र जमिनी विष्फोटन तथा त्यसको असरका बारेमासमेत जानकारी गराइएको थियो। सोही सचेतना कक्षाका क्रममा सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालयका प्रतिनिधिबाट राष्ट्रिय निकुञ्जमा पाइने जनावर तथा पक्षी र तिनीहरूको संरक्षण सम्बन्धमा

विद्यार्थीहरूको भूमिकाबारे पनि जानकारी गराइएको थियो।

कैलालीमा तैनाथ भैरव गणले कात्तिक १३ गते जिल्लाको लम्की चुहा नगरपालीका २

राजपुरमा रहेको श्री विद्याज्योति प्राथमिक विद्यालयका विद्यार्थीहरूको प्राथमिक उपचार गरेको छ। सोही अवसरमा विद्यालयका प्रधानाध्यापक कमल खनाललाई गणका सेनानी श्री बालकृष्ण कार्कीले विविध स्टेशनरीका सामग्रीहरू हस्तान्तरण गर्नुभएको थियो।

पाँचथर र इलाम जिल्लाको सीमा क्षेत्रमा पर्ने राँके भञ्ज्याङ्गको राँके बजारमा कात्तिक १९ गते विद्युत् सर्टभइ लागेको आगो नेपाली सेना तथा अन्य सुरक्षा निकाय एवं स्थानीयबासीको सहयोगमा नियन्त्रणमा लिइएको छ। विष्णुदल गण र इलामस्थित कालीध्वज गणबाट खटिएको टोली

तथा तल्लो हेवाखोला जलविद्युत् आयोजनाको लागि इन्द्रध्वज गणबाट एक्सप्लोसिभ लिएर गएको टोलीले नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी तथा स्थानीयसँग समन्वय गरी आगलागी पूर्णरूपमा नियन्त्रणमा लिएको हो। सो आगलागीबाट पाँचथर जिल्लाका दश घरमा पूर्णरूपमा क्षति पुगेको थियो भने अन्य ९ घरमा भने आंशिक क्षति भएको थियो।

तनहुँको दुलेगौडामा शुक्ला गण्डकी जेसिसले कात्तिक १३ गते आयोजना गरेको रक्तदान

कार्यक्रममा नं.३ वाहिनी अड्डा तथा अन्तर्गतका भैरवीदल गण र पशुपतिप्रसाद गणका सकलदर्जाले रक्तदान गरेका छन्। सो रक्तदान कार्यक्रममा नं. ३ वाहिनी अड्डाका ब.का.हु हरि कुमार गुरुङ्ग र सिपाही सागर रानाभाट, भैरवीदल गणका हृद्दा केशव रोका र अमलदार भीम नारायण श्रेष्ठ तथा पशुपति प्रसाद गणका अमलदार इन्द्र बहादुर भण्डारीले रक्तदान गरेका हुन्।

दोलखास्थित बर्द बहादुर गणका ५ जना सैनिकहरूले कात्तिक २४ गते रगतदान गरेका छन्।

रगतदान गर्नेहरूमा हु. गुम बहादुर था.मा., प्युठ रोम बहादुर महत, प्युठ पदम बहादुर चौधरी, ब.का.सि यादव देउला र ब.का.सि सोनालाल पटेल रहेका छन्। स्थानीय गौरी शंकर मोडेल अस्पतालमा उपचार गराइरहेकी भि.न.पा. १० की रविना के.सी. को उपचारका लागि अस्पतालको अनुरोधमा उनीहरूले रगतदान गरेका हुन्।

बाजुरा जिल्लामा तैनाथ वीरमद्रजङ्ग गुल्मअन्तर्गत फिग्राना सुरक्षा पोष्टबाट खटिएको टोलीले डोटी जिल्लास्थित भल्मा गाउँमा असोज २३ गते विभिन्न जनहीतका कार्यहरू गरेको छ।

सो क्रममा उक्त गाउँको भवानी प्राथमिक विद्यालयमा विष्फोटक पदार्थको जोखिमसम्बन्धी चेतनामूलक कक्षा सञ्चालन गरेको थियो। सो कक्षामा शिक्षक, विद्यार्थी तथा अभिभावकको सहभागिता रहेको थियो। यसका साथै उक्त विद्यालयका १०० जना विद्यार्थीहरूलाई स्टेशनरी तथा खेलकुद सामग्री प्रदान गरिएको थियो। त्यसैगरी, सो विद्यालयमा निःशुल्क स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन

गरिनुको साथै विद्यालय परिसर र बाटोको सरसफाइ समेत गरिएको थियो। उक्त स्वास्थ्य शिविरमा ११५ जना सर्वसाधारणहरूको स्वास्थ्योपचार र औषधी वितरण गरिनुको साथै ४ जना विरामीको घरमा नै गई उपचार गरिएको थियो।

बाल साहित्य पुरस्कार प्रदान

विजेश्वरी ज्ञान मन्दिर सैनिक महाविद्यालयमा अध्ययनरत छात्रा दिपशिका घिमिरेलाई यस वर्षको बाल साहित्यतर्फको नई देरुनखपू पुरस्कार प्रदान गरिएको छ। सो पुरस्कार कात्तिक २२ गते आयोजित कार्यक्रममा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगका प्रमुख आयुक्त लोकमान सिंह कार्कीले प्रदान गर्नुभएको हो।

प्रमुख आयुक्त कार्कीले छात्रा घिमिरेलाई ताम्बापत्रसहित नगद रु.दश हजार प्रदान गर्नुभएको थियो। घिमिरेले गत वर्ष महाविद्यालयको समन्वय र सक्रियतामा बाल कविता संग्रह 'मेरो ज्ञान मन्दिर' प्रकाशित गरेकी थिईन्। सोही कृति प्रकाशन गरेवापत उनलाई उक्त पुरस्कार प्रदान गरिएको हो।

उक्त पुरस्कार प्रत्येक वर्ष नई प्रकाशनले साहित्य, चित्रकला, गायन, नृत्य र खेलकुदलगायतका विभिन्न विधामा प्रतिष्ठित ९ जना बालबालिकाहरूलाई प्रदान गर्दै आएको छ।

लाइबेरियाबाट फर्केका सैनिकहरूसँग भेटवार्ता

सैनिक स्वास्थ्य महानिर्देशक प्राविधिक उपरथी डा. श्री शिव बहादुर बस्नेतले लाइबेरियाबाट स्वदेश फिर्ता भएका सैनिकहरूसँग भेटवार्ता तथा अन्तरक्रिया गर्नुभएको छ।

ईबोला भाइरस प्रभावित देश लाइबेरियामा शान्ति स्थापनार्थ खटिई स्वदेश फिर्ता भएका सैनिकहरूसँग उहाँले अल्ले क्याम्पमा कात्तिक २१ गते भेटवार्ता गर्नुभएको हो। सो क्रममा उहाँले स्वदेश फिर्ता भएका सैनिकहरूसँग अन्तरक्रिया गर्नुभई स्वास्थ्य स्थितिवारे जानकारी लिनु भएको थियो।

लाइबेरियामा शान्ति सैनिकका रूपमा खटिएका सैनिकहरूलाई स्वदेश फिर्ता भएपछि २१ दिनसम्म शिवपुरीस्थित अल्ले क्याम्पमा Isolation मा राखिएको थियो।

राष्ट्रिय सेवादल तालिमको निरीक्षण

राष्ट्रिय सेवा दलका प्रमुख सल्लाहकार मा.उ.र.डा.(पी.एच.डी.) श्री रमिन्द्र क्षेत्रीले ओखलढुङ्गा जिल्लास्थित सगरमाथा जनता उच्च माध्यमिक विद्यालयमा सञ्चालन भएको राष्ट्रिय सेवा दलको ४१ औं जुनियर व्याचमा सहभागी छात्र-छात्राहरूको तालिमको निरीक्षण गर्नुभएको छ। निरीक्षणका क्रममा सो विद्यालयका प्राचार्य सुमन कुमार राजभण्डारीले स्वागत मन्तव्य दिनुकासाथै सहभागी छात्र-छात्राहरूले कवाज प्रदर्शन गरेका थिए। विद्यार्थीहरूलाई सम्बोधन गर्नुहुँदै प्रमुख सल्लाहकार

श्री क्षेत्रीले राष्ट्रका लागि युवाशक्ति तथा राष्ट्रिय सेवादल तालिमको महत्त्वबारे प्रकाश पार्नु भएको शम्शेरदल गणले जनाएको छ। हाल ओखलढुङ्गामा सञ्चालित सेवादल तालिममा १५ छात्र र २० छात्रा गरी ३५ जना विद्यार्थीहरू तालिमरत रहेका छन्।

राहत वितरण

मध्य पश्चिम पूतनापति उपरथी श्री राजेन्द्र बहादुर कार्कीले सुर्खेत जिल्लामा गत साउन २८ गते आएको बाढी पहिरोबाट विस्थापितहरूलाई कात्तिक ९ गते नरसिंहदल गणमा आयोजित एक कार्यक्रमकाबीच राहत सामग्री वितरण गर्नुभएको छ।

उक्त अवसरमा विस्थापित परिवारलाई लक्षित गरी गण र फिल्ड अस्पताल सुर्खेतको संयुक्त टोलीले निःशुल्क स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गरेका थिए। सो शिविरमा ९० जना विस्थापितहरूको स्वास्थ्य परीक्षण गर्नुकासाथै औषधीसमेत वितरण गरिएको थियो। सो राहत वितरण तथा स्वास्थ्य शिविर कार्यक्रममा प्रमुख जिल्ला अधिकारी, पूतना अन्तर्गतका गणपति तथा यूनिटपतिहरूको उपस्थिति रहेको थियो।

प्रधान सेनापति 'Annual Chiefs of Defence Conference 2014' मा सहभागी भई स्वदेश फिर्ता

प्रधान सेनापति महारथी श्री गौरव शम्शेर ज.ब.रा. ब्रुनाईको दरुसेलममा सञ्चालन भएको एशिया प्रशान्त राष्ट्रका सेना प्रमुखहरुको वार्षिक सम्मेलन 'Annual Chiefs of Defence Conference 2014' मा सहभागी हुनुभई कात्तिक २१ गते स्वदेश फिर्ता हुनुभएको छ। उहाँलाई त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलमा बलाधिकृत रथी श्री पवन बहादुर पाण्डेले स्वागत गर्नुभएको थियो।

United States Pacific Command (US PACOM) तथा Royal Brunei Armed Forces को संयुक्त तत्वावधानमा ब्रुनाईमा सम्पन्न सम्मेलन कात्तिक १७ देखि २० गतेसम्म सञ्चालन भएको थियो। सम्मेलनमा भाग लिन प्रधान सेनापति महारथी श्री ज.ब.रा. कात्तिक १५ गते त्यसतर्फ प्रस्थान गर्नुभएको थियो।

सम्मेलनको प्रारम्भमा US PACOM का Commander Admiral Samuel J Locklear र Royal

ब्रुनाईका राजकुमारसँग सामूहिक तस्वीरमा CHOD 2014 मा सहभागी राष्ट्रका सेना प्रमुखहरु

Brunei Armed Forces का Commander Major General Dato Seri Pahlawan Mohd Tawih Bin Abdullah ले स्वागत मन्तव्य व्यक्त गर्नुभएको थियो भने सहभागी सेना प्रमुखहरुको सम्मानमा आयोजना गरिएको रात्रीभोजमा प्रधान सेनापति श्री ज.ब.रा. सहभागी हुनु भएको थियो। उक्त सम्मेलनको सिलसिलामा 'Multilateralism: Practical Cooperation Towards Shared Responsibility', 'Overcoming the Limitations of Multilateralism', 'Effective Global Governance as a Guiding Concept of Asia Pacific', 'Roles of the Armed Forces in Response to New and Emerging Security Challenges' र "Military Operations Other than War" का विषयमा प्रस्तुतीकरण र अन्तरक्रिया भएको थियो।

Republic of Korea का Chairman of the Joint Chief of Staff Admiral Choi Yoon Hee सँग भेटवार्ता गर्नुहुँदै प्रधान सेनापति श्री ज.ब.रा.।

सम्मेलनको सिलसिलामा प्रधान सेनापति श्री ज.ब.रा. ले ब्रुनाईका राजकुमार Haji Al-

Muhtadee Billah सँग भेटवार्ता गर्नुभएको थियो भने Assistant Chief of General Staff of the People's Liberation Army (PLA) का Lt Gen Gao Jin, Pacific Command का कमाण्डर Admiral Samuel J. Locklear, Royal Brunei Armed Forces का Commander Maj Gen Dato Paduka Seri Mohd Tawin bin Abdullah, माल्दिभ्सका Chief of Defence Force Maj Gen Ahmed Shiyam

लगायतसँग छुट्टाछुट्टै कार्यक्रममा भेटवार्ता तथा द्विपक्षीय हितका विषयमा छलफल गर्नुभएको थियो। सम्मेलनले सहभागी राष्ट्रहरुबीचको सैनिक तथा कुटनीतिक सम्बन्ध अभिवृद्धि गर्नुको साथै आपसी सहयोग तथा सहकार्यको क्षेत्र विस्तार गर्न थप मद्दत पुग्ने नेपाली सेनाले विश्वास लिएको छ।

सैनिक श्रीमतीसंघको ३१औं वार्षिकोत्सव सम्पन्न

जङ्गी अड्डास्थित सभामण्डपमा भारतीय स्थल सेनाध्यक्ष जनरल श्री दलवीर सिंहको प्रमुख आतिथ्यतामा सैनिक श्रीमती संघको ३१ औं वार्षिकोत्सव कात्तिक २७ गते सम्पन्न भएको छ। सो क्रममा Army Wives Welfare Association, Indian Army की अध्यक्ष श्रीमती नमिता सुहागले पानसमा दीप प्रज्वलन गरी कार्यक्रमको शुभारम्भ गर्नुभएको थियो।

सो अवसरमा भारतीय सेनाका स्थल सेनाध्यक्ष जनरल सिंह तथा नेपाली सेनाका प्रधान सेनापति महारथी श्री गौरव शम्शेर ज.ब.रा.ले संघको ३१ औं वार्षिकोत्सवको उपलक्ष्यमा संघद्वारा प्रकाशित वार्षिक मुखपत्र 'सेवा सुमन' को संयुक्त रुपमा विमोचन गर्नुभएको थियो। सोही क्रममा भारतीय स्थल सेनाध्यक्ष श्री सिंहले 'सेवा सुमन' का उत्कृष्ट स्रष्टाहरु र पुस्तक प्रकाशन गर्न सहयोग गर्ने व्यक्तिकलाई नगद पुरस्कार तथा प्रमाण-पत्र प्रदान गर्नुभएको थियो।

यसवर्ष प्रकाशित सेवा सुमनको गद्यतर्फ सैनिक आवासीय महाविद्यालय पोखराका प्रिन्सिपल श्री खेम राज देवानद्वारा लिखित 'जीवन यात्राको पूर्व तयारीमा' शीर्षकको लेख प्रथम, सैनिक आवासीय महाविद्यालय भक्तपुरमा अध्ययनरत कक्षा १२ का छात्र आयाम फुयालद्वारा लिखित 'म भित्रको नारी' शीर्षकको लेख द्वितीय, पूर्वी पुतना हे.क्वा.का प्रमुख सेनानी श्री गङ्गा राज मुकारुङ्ग राईद्वारा लिखित 'सेवा नै परम धर्म हो' शीर्षकको लेख तृतीय र विजेश्वरी ज्ञान मन्दिर सैनिक महाविद्यालयकी दिपिका

मानन्धरद्वारा लिखित "Women Empowerment" शीर्षकको लेखले सान्त्वना पुरस्कार पाउन सफल भएका छन्।

यस्तै, पद्यतर्फ विजेश्वरी ज्ञान मन्दिर सैनिक महाविद्यालयका श्री पुष्पराज शिवाकोटीद्वारा लिखित 'आमा स्विधानमा के के लेखिन्छ?' शीर्षकको कविता प्रथम, श्रीमती जयन्ती सिलवालद्वारा लिखित 'किलागल' शीर्षकको कविता द्वितीय, नविल बैंक लिमिटेडकी राधा मल्लद्वारा लिखित 'सैनिक त राष्ट्रको खम्बा हो' शीर्षकको कविता तृतीय र सैनिक आवासीय महाविद्यालय चितवनकी छात्रा निशा खत्रीद्वारा लिखित 'स्वाभिमानी नेपाली' शीर्षकको कविताले सान्त्वना पुरस्कार पाउन सफल भएका थिए।

कार्यक्रममा भारतीय स्थल सेनाध्यक्ष श्री सिंहले सेवा सुमनमा प्रकाशित लेखहरुको स्तर निर्धारण कार्यमा विशेष सहयोग पुऱ्याउनु हुने प्राध्यापक डा. श्री दयाराम श्रेष्ठ, सैनिक आवासीय महाविद्यालय भक्तपुरका पी.जी.टी. शिक्षक विष्णु अधिकारी, स्मारिका प्रकाशनमा सहयोग पुऱ्याउनु हुने प्राविधिक प्रमुख सेनानी श्री केशव बर्तौला, विज्ञापन तथा लेख रचना संकलन कार्यमा सहयोग पुऱ्याउने जमदार कर्मचारी गणेश बहादुर खड्कालाई समेत पुरस्कृत गर्नुभएको थियो।

वार्षिकोत्सवको अवसरमा आयोजित उक्त कार्यक्रममा सैनिक श्रीमती संघद्वारा गीति नाटक दश अवतार र विविध सांस्कृतिक कार्यक्रमसमेत प्रस्तुत गरिएको थियो। कार्यक्रममा भारतीय महामहिम राददूत एवं भारतीय स्थल सेनाध्यक्षका भ्रमण दलका सदस्यहरु, पूर्व प्रधान सेनापतिहरु, संघका पूर्व अध्यक्षहरु, केन्द्रीय प्रहरी महिला संघ, सशस्त्र प्रहरी महिला संघ, निजामति कर्मचारी महिला संघका सदस्यहरु, सैनिक श्रीमती संघका सदस्यहरुलगायत रथीवन्द तथा अधिकृतहरुको उपस्थिति रहेको थियो।

प्रधान सेनापतिसँग शिष्टाचार भेटवार्ता

प्रधान सेनापति महारथी श्री गौरव शम्शेर ज.ब.रा.सँग मित्रराष्ट्र अमेरिकाको Under Secretary of State for Civilian Security, Democracy and Human Rights Dr. Sarah Sewall

ले जङ्गी अड्डामा कात्तिक २४ गते शिष्टाचार भेटवार्ता गर्नुभएको छ। भेटवार्ताका क्रममा द्विपक्षीय आपसी हित तथा नेपाल र अमेरिकाबीच रहँदै आएको पारस्परिक सम्बन्धका विषयमा छलफल भएको थियो। सो अवसरमा काठमाण्डौस्थित अमेरिकी महामहिम राजदूत Mr. Peter W. Bodde र सैनिक सहचारी Lt Col Gianstefano

Martin पनि उपस्थित हुनुभएको थियो।

यसैगरी कात्तिक २५ गते प्रधान सेनापति महारथी श्री गौरव शम्शेर ज.ब.रा.सँग भारतको नयाँ दिल्लीस्थित New Zealand High Commission का महामहिम High Commissioner तथा नेपालका लागि गैरआवासीय राजदूत Mr. Grahame Morton विच जङ्गी अड्डामा शिष्टाचार भेटवार्ता भएको छ।

उक्त भेटवार्ताका क्रममा द्विपक्षीय आपसी हित तथा नेपाल र New Zealand विच रहँदै आएको पारस्परिक सम्बन्धका विषयमा छलफल भएको थियो। उक्त भेटवार्ताका अवसरमा New Zealand High Commission का Defence Advisor, Air Commodore Shaun Clarke को समेत उपस्थिति रहेको थियो।

सिपाही पाक्षिक अतिरिक्ताङ्क

१ मङ्सिर २०७१

पूतनापति

कर्णेल कमाण्डाण्ट

श्री श्रीनाथ गणको इतिहास

'नेपाल गौरव' आदर्श वाक्य रहेको श्री श्रीनाथ गण गरिमामय इतिहास र परम्परा बोकेको नेपाली सेनाको सबैभन्दा जेष्ठ पल्टन हो। छिमेकी भारतमा विदेशी साम्राज्यको प्रभुत्व बहदै गडरहेको, उत्तरपट्टी चिनियाँ सरकारको आडमा रहेको तिब्बतको बीचमा रहेको एवं टुक्रा-टुक्रामा खण्डित तत्कालीन नेपाल जुनसुकै समय र हालतमा पनि अर्काको अधिनमा पर्न सक्ने खतरालाई मनन गरी श्री ५ पृथ्वी नारायण शाहबाट वि.सं.१८१९ आश्विन शुक्ल पञ्चमी (ई.सं.१७६२) का दिन श्री

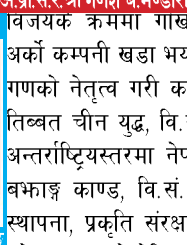
पू. से. श्री दीपेन्द्र गुरुङ

गणेश बहादुर अधिकारी

वाहिनीपति

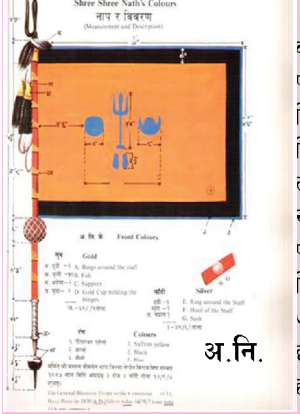
स. र. श्री गंगा बहादुर राई

गोरखनाथ बाबाको सम्मानस्वरूप गोरखनाथको नाथमा विजयक क्रममा गाखाँली सेनाको नाफ्र बहाउन आवश्यक देखिएकोले अर्को कम्पनी खडा भयो। जसलाई नयाँ श्रीनाथ कम्पनी भनि नामाकरण गणको नेतृत्व गरी काठमाण्डौ उपत्यकाका कान्तिपुर तथा भादगाउँ र तिब्बत चीन युद्ध, वि.सं. १९१२/१३ को तिब्बतसँगको युद्ध, वि.सं. २००६ अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा नेपाली सेनाको छवि उच्च राख्न सफल भएको बभाङ्ग काण्ड, वि.सं. २०२८ को वारा-रौतहट काण्ड, वि.सं. २०३१ को स्थापना, प्रकृति संरक्षणजस्ता कार्यहरूमा यस गणको उल्लेखनीय योगदान

श्री थपी श्रीनाथ कम्पुको नामबाट यस गणको स्थापना भएको हो। तत्पश्चात नेपाल उपत्यका वि.सं. १८४२ सालमा अरु ३ कम्पनीहरूको निर्माण भयो। यसै क्रममा श्रीनाथ कम्पनीको नामबाट गरियो। नेपाल एकीकरणको क्रममा स्व. बडामहाराजाधिराज पृथ्वीनारायण शाहबाट नै यस ज्यहरु माथि विजय प्राप्त गर्न सफल भएको थियो। यसका साथै वि.सं. १८४८ को नेपाल-को हैदरावाद कारवाही लगायत पहिलो र दोस्रो विश्व युद्धमासमेत संलग्नरहि वीरता प्रदर्शन गरी छ। यसका अतिरिक्त आन्तरिक शान्ति स्थापना तथा विद्रोह दमनको क्रममा वि.सं. २०१९ को खम्पा विद्रोहमासमेत यस गण खटिएको थियो। यस बाहेक पनि विकास निर्माण, विश्व शान्ति रहँदै आएको छ। वि.सं. २०४५, २०४६, र २०४७ सालमा लगातार किंग्स व्यानर प्रतियोगितामा समेत ठूलो योगदान दिएको छ। वि.सं. १८५७/१/१३ गते यस गणबाट नयाँ श्रीनाथ कम्पनीको स्थापना भएको थियो। यस गणबाट मिति २०६०/३/१ गते अधिकृत १, पदिक ४, र अन्यदर्जा १०४ गरी जम्मा १०९ जनाको नफ्री अलगभई रणदल गुल्मको नामबाट अनाश्रित गुल्म खडाभई सुर्खेतमा तैनात भएको थियो।

श्रीनाथ गणको निशान र भण्डा

श्री ५ बडामहाराजाधिराज पृथ्वीनारायण शाहबाट श्री गोरखनाथ बाबाको सम्मानस्वरूप स्थापना भएको यस गणको निशान पिताम्बर पहेंलो रङ्गको कपडामा छेउछेउमा कालो र किनारामा नीलो रङ्गले निर्मित छ। यस गणको निशानमा शिवजीको हतियार त्रिशूल र त्यसको दाहिना सूर्य, बायाँ चन्द्रमा र ठीक तल श्री गोरखनाथ बाबाको पाउ चिन्ह अंकित छ। यस गणको निशानको पूरा लम्बाई १० फिट ७.५ इन्च र चौडाई ७ फिट रहेको छ। यस गणको निशान काठमाण्डौ हनुमान ढोकास्थित मूल कोतमा रहने भएकाले निशानको नित्य पूजा सदर मूल कोतमा रहेको मूल निशानसरह ज.अ.खा.ले नै गर्दै आएको छ। अन्य विशेष चाडपर्वमा हुने पूजामा भने पूजा सामानसहित पण्डित पठाई पूजा गरिने गरिएको छ। वि.सं. २०१४ आश्विन शुक्ल पञ्चमीका दिन विहान ८:१५ बजेको शूभ मुहूर्तमा तत्कालीन गणपति प्रमुख सेनानी श्री शैलेन्द्र बहादुर महतको कार्यकालमा तत्कालीन सम्माननीय प्रधान सेनापति महारथी श्री तोरणशम्सेर ज.ब.रा.बाट हिमालय व्यारेक छाउनीमा विधिवत् रूपमा श्रीनाथ गणको भण्डोत्तोलन गर्नुभएको थियो। चार कुने पहेंलो पिताम्बर कपडामा राष्ट्रिय भण्डा समावेश गरी कालो रङ्गले किनारा गरिएको यस गणको भण्डाको बीचमा तीन कुने हेड व्याचमा श्री, खराउ, दण्ड र खुकुरी अंकित गरिएको हुन्छ।

श्री श्रीनाथ गणको भण्डा

श्रीनाथ गणको इतिहास बोकेको नेपाली सेनाको जेष्ठ पल्टन श्री श्रीनाथ गणले आफ्नो २५२ औं वार्षिक उत्सव असोज १३ गते आश्विन शुक्ल पञ्चमीको दिन अन्तर गुल्म खेलकुद प्रतियोगिता र धार्मिक पूजा पाठ सम्पन्न गरी सुदूरपश्चिम पूतनापति उपरथी श्री हेमन्तराज कुँवरको प्रमुख आतिथ्यमा विविध सांस्कृतिक तथा मनोरञ्जनात्मक कार्यक्रमहरू गरा २५२ औं वार्षिक उत्सव भव्यताका साथ मनाएको छ। गणको २५२ औं वार्षिकोत्सवको अवसरमा गणपति प्रमुख सेनानी श्री दीपेन्द्र गुरुङ्गले विधिवत् रूपमा निशान भगवतीको पूजा अर्चना गर्नुका साथै भण्डोत्तोलन गरी निशान भगवती सलामी अर्पण गर्नुभएको थियो। उक्त अवसरमा यस गणका कर्णेल कमाण्डाण्ट सहायक रथी श्री गणेश बहादुर भण्डारीले पदोन्नति भएका सकलदर्जालाई दर्ज्यानी चिन्ह प्रदान गर्नुका साथै २५२ औं वार्षिक उत्सवका अवसरमा सञ्चालन भएको विभिन्न खेलका विजयी खेलाडीहरूलाई पुरस्कार तथा प्रमाण-पत्र प्रदान गर्नुभएको थियो। अन्तर गुल्म प्रतियोगिता अन्तर्गत समग्रमा प्रथम हुन सफल श्री मद्दती गुल्मलाई खसी तथा शिल्ड प्रदान गरिएको थियो भने ०७१ सालको श्रीनाथ उत्कृष्ट जवान सिपाही विक्रम सिंह रोकायालाई पुरस्कार तथा कदर-पत्र गरिएको थियो।

गणको २५२ औं वार्षिकोत्सव

गणको २५२ औं वार्षिकोत्सवको अवसरमा गणपति प्रमुख सेनानी श्री दीपेन्द्र गुरुङ्गले विधिवत् रूपमा निशान भगवतीको पूजा अर्चना गर्नुका साथै भण्डोत्तोलन गरी निशान भगवती सलामी अर्पण गर्नुभएको थियो। उक्त अवसरमा यस गणका कर्णेल कमाण्डाण्ट सहायक रथी श्री गणेश बहादुर भण्डारीले पदोन्नति भएका सकलदर्जालाई दर्ज्यानी चिन्ह प्रदान गर्नुका साथै २५२ औं वार्षिक उत्सवका अवसरमा सञ्चालन भएको विभिन्न खेलका विजयी खेलाडीहरूलाई पुरस्कार तथा प्रमाण-पत्र प्रदान गर्नुभएको थियो। अन्तर गुल्म प्रतियोगिता अन्तर्गत समग्रमा प्रथम हुन सफल श्री मद्दती गुल्मलाई खसी तथा शिल्ड प्रदान गरिएको थियो भने ०७१ सालको श्रीनाथ उत्कृष्ट जवान सिपाही विक्रम सिंह रोकायालाई पुरस्कार तथा कदर-पत्र गरिएको थियो।

गणको २५२ औं वार्षिकोत्सवको अवसरमा गणपति प्रमुख सेनानी श्री दीपेन्द्र गुरुङ्गले विधिवत् रूपमा निशान भगवतीको पूजा अर्चना गर्नुका साथै भण्डोत्तोलन गरी निशान भगवती सलामी अर्पण गर्नुभएको थियो। उक्त अवसरमा यस गणका कर्णेल कमाण्डाण्ट सहायक रथी श्री गणेश बहादुर भण्डारीले पदोन्नति भएका सकलदर्जालाई दर्ज्यानी चिन्ह प्रदान गर्नुका साथै २५२ औं वार्षिक उत्सवका अवसरमा सञ्चालन भएको विभिन्न खेलका विजयी खेलाडीहरूलाई पुरस्कार तथा प्रमाण-पत्र प्रदान गर्नुभएको थियो। अन्तर गुल्म प्रतियोगिता अन्तर्गत समग्रमा प्रथम हुन सफल श्री मद्दती गुल्मलाई खसी तथा शिल्ड प्रदान गरिएको थियो भने ०७१ सालको श्रीनाथ उत्कृष्ट जवान सिपाही विक्रम सिंह रोकायालाई पुरस्कार तथा कदर-पत्र गरिएको थियो।

विश्व शान्ति स्थापना कार्यमा श्रीनाथ गण

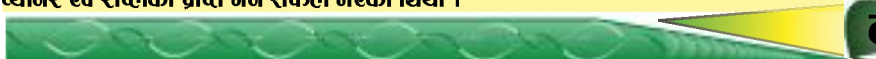
आफ्नो राष्ट्रमा शान्ति र अमनचयन कायम राख्न महत्वपूर्ण भूमिका निभाउनुका साथै संसारका अन्य विदेशी मुलुकहरूमा गृह युद्ध र आन्तरिक कलहहरूलाई नियन्त्रण गर्ने क्रममा यस गणका सकलदर्जाले संयुक्त राष्ट्र संघको आहवानमा २०४२ र २०४८ सालमा युनिफिल लेवनामा शा.से. ९ औं र २२ औं डफ्फा, २०५२ सालमा पूर्वयुगोस्लाभिया ७ औं डफ्फा, २०६२ सालमा कङ्गोमा तेश्रो डफ्फा र २०६७ साल कङ्गोमा नौ १४ औं डफ्फा गरी ६ पटक विश्व शान्ति स्थापनामा योगदान दिइसकेको छ। शान्ति सेना तेश्रो डफ्फा कङ्गोमा २०६२ सालमा खटिदा श्रीनाथ गणको त्यहाँका विद्रोहीहरूसँग भिडन्तसमेत भएको थियो। उक्त भिडन्तको क्रममा ६० सकलदर्जा-२०४८

जना विद्रोहीको मृत्यु हुनाको साथै १२८ जनालाई नियन्त्रणमा लिई निशस्त्र पारी हतियारसमेत राष्ट्र संघमा बुझाई उल्लेख्य कार्य गरेकोले यस गणले कदर पत्रसमेत हासिल गरी राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा प्रशंसा बटुल्न सफल भएको थियो।

किंग्स व्यानर प्रतियोगितामा श्रीनाथ गण

तत्कालीन नेपाली सेनामा विभिन्न गणहरूको अपरेशनल रेडिनेश. पेशागत दक्षता तथा खेलकुद प्रतियोगिता मराई विभिन्न गणहरूको स्तर छुट्याउने मापदण्डको रूपमा रहेको किंग्स व्यानर प्रतियोगितामा यस गणले वि.सं. २०८२ सालको साथै क्रमशः वि.सं. २०८५, २०८६, र २०८७ सालमा लगातार ३ पटक प्रथम स्थान हासिल गरी तत्कालीन राजा वीरेन्द्र वीरविक्रम शाहबाट किंग्स व्यानर एवं रेप्लिका प्राप्त गर्न सफल भएको थियो।

वीरगति प्राप्त सैनिकहरू

Table listing names, ranks, and dates of deceased soldiers.

कर्णेल कमाण्डाण्टहरू

Table listing names and ranks of Colonel Commandants.

गणमा कार्यरत अधिकृतहरू

Table listing names and ranks of officers serving in the Battalion.

हालसम्मका प्र.सु.हरू

Table listing names and ranks of Probationary Subjuncts.

कार्यरत पदिकहरू

Table listing names and ranks of active personnel.

हालसम्म तैनाथ स्थानहरू

Table listing names and ranks of currently stationed personnel.

गणको परिचय.....

त्यसैगरी २०६१ भाद्र १५ गते अधिकृत २, पदिक ४, अन्यदर्जा १०४ गरी जम्मा ११० जनाको नफ्री यस गणबाट अलगभाई कुमारीदल गुल्मको नामबाट अनाश्रित गुल्म स्थापनाभाई दिपायलमा तैनाथ भएको थियो। गौरमवमय इतिहास बोकेको यस गण आफ्नो प्रथम नियुक्तिका रूपमा सहायक सेनानी दर्जाबाट कार्य गर्न अवसर प्राप्त गर्ने अधिकृतहरू हालसम्म १५५ जना पुग्नु भएको छ। अभिलेखको आधारमा प्रथम यस गणमा नियुक्त प्राप्तभाई आउनु हुने अधिकृतमा तत्कालीन सहायक सेनानी श्री सच्चिद शम्शेर ज.व.रा. २०१२ चैत ९ गते श्रीनाथ गणको प्रथम मदर युनिट अधिकृतको रूपमा आउनु भएको थियो। यसै वर्ष सैनिक प्रतिष्ठानबाट नयाँ नियुक्तिभाई मदर युनिटको रूपमा आउनु हुने कनिष्ठ अधिकृतहरूमा स.से. रविन लामा, स.से. अरुण खड्का र स.से. सोभित थापा हुनुहुन्छ। परापूर्वकालदेखि नेपाल र भारत दुई छिमेकी राष्ट्रबीच रहेको दौत्य सम्बन्धलाई मजबुत गर्दै लैजाने क्रममा हालमात्र २०७१ भाद्र २ गतेबाट भाद्र १५ गतेसम्म भारतको उत्तराखण्डको पिथौरागढमा सञ्चालन भएको संयुक्त अभ्यास सूर्य किरण ७ मा श्रीनाथ गणले गण हे.क्वा. सहित १ गुल्म, भैरव गणको १ गुल्म र शिव दल गणको १ गुल्म र अट्याच १९ जना गरी श्रीनाथ गणका गणपति प्रमुख सेनानी दीपेन्द्र गुरुङको कमाण्डमा २९२ जना सहभागी भाई सफतापूर्वक अभ्यास सम्पन्न गरेको छ। २०६६ माघ १ गतेबाट डडेल्धुरास्थित दह व्यारेकमा नं.२५ वाहिनी अड्डा अन्तर्गत तैनाथ यस गणका कर्णेल कमाण्डाण्ट स.र.(अ.प्रा.) श्री गणेश बहादुर भण्डारी हुनुहुन्छ भने यस गणमा हाल २६ औं गणपतिको रूपमा गणपति प्रमुख सेनानी श्री दीपेन्द्र गुरुङ हुनुहुन्छ।

२५२ औं वार्षिकोत्सव.....

यस गणमा लामो समयसम्म कार्यरत रही यस गणलाई सेवा पुऱ्याएवापत सम्मान गरिने यस गणको परम्परा मुताविक कर्णेल कमाण्डाण्टबाट यस गणमा लामो समयसम्म कार्यरत रहनुभएका सुवेदार लाल बहादुर चन्दलाई जेष्ठ नागरिकको रूपमा दोसल्ला ओढाई सम्मान गर्नुभएको थियो। २५२ औं वार्षिकोत्सवलाई थप मनोरञ्जनात्मक तथा अविस्मरणीय बनाउनको लागि सुदूरपश्चिम पृतनापति उपरथी श्री हेमन्तराज कुँवर तथा यस गणका कर्णेल कमाण्डाण्ट अवकाश प्राप्त सहायक रथी श्री गणेश बहादुर भण्डारीको प्रमुख आतिथ्यमा सांस्कृतिक कार्यक्रम तथा रात्रीभोजको आयोजना गरिएको थियो। वर्ष डे केक काटी औपचारिक रूपमा सुरु गरिएको "श्री सन्ध्या" कार्यक्रममा डडेल्धुराका प्रमुख जिल्ला अधिकारी शिवराज जोशी, जिल्ला न्यायाधीश ध्रुव कुमार शाहलगायत अन्य सुरक्षा निकाय तथा जिल्लामा रहेका सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाका प्रमुखहरू, यस गणलाई प्रत्यक्ष ताथ अप्रत्यक्ष रूपमा सहयोग पुऱ्याउने समाजसेवीहरूसमेतको उपस्थिति रहेको थियो। गणका सकलदर्जाबाट उत्कृष्टरूपमा विभिन्न राष्ट्रिय, लोक सांस्कृतिक, आधुनिक तथा फिल्म र कमेडी गीतहरूमा मनमोहक नृत्यहरूका साथै स्टेज गीतहरू प्रस्तुतगरी २५२ औं वार्षिकोत्सव श्री सन्ध्यालाई रोमाञ्चक बनाएका थिए।

हालसम्म नियुक्ति हुनुभएका गणपतिहरू

Table listing names and ranks of officers who have been appointed to the Battalion.

गणको हालसम्मका मा.उ.से.हरू

Table listing names and ranks of the Battalion's staff officers.

सकलदर्जाले आफ्नो देशको सार्वभौमसत्ता र राष्ट्रिय अखण्डताको रक्षा गर्दै नेपाली जनतामा सदा शान्ति कायम राख्न आफ्नो प्राण बलिदान गर्न समेत पछाडि नहटेको इतिहास रहेको छ र यसलाई निरन्तरता दिने क्रममा देशले मागेको खण्डमा नेपाली जनताको लागि भविष्यमा आइपर्नसक्ने जस्तोसुकै जिम्मेवारी पनि प्रशंसनीय ढङ्गबाट सम्पादन गर्नेछ। अन्त्यमा नेपाल गौरव आदर्श वाक्य बोकेको यस गणले नेपाली सेनाको नीति, निर्देशन बमोजिम नेपाल र नेपाली जनताको हितकोलागि सदैव कार्यपथमा कटिबद्धभाई आफ्नो गणका सकलदर्जालाई सदैव चुस्त, दुरुस्त र अनुशासित राखि देशको लागि आवश्यक परेको समयमा प्राण समर्पण गर्नसमेत पछि नहटने अटोटे लिएको छ।

विकास निर्माणमा श्रीनाथ

समयको परिवर्तनसँगै राष्ट्रको विकास एवं निर्माण गर्ने क्रममा तत्कालीन सरकारको अनुरोधमा यस गण वि.सं. २०१४ र २०१५ सालमा टिका भैरव बाटो निर्माण, चैनपुरबाट विभिन्न सेक्टरहरू जस्ते (कोत डाँडा, काल्चे, छ्वेली) आदि ठाउँहरूमा बाटो निर्माण गरेको थियो भने वि.सं. २०१६ सालमा कान्ति राजपथ, २०४१ सालमा त्रिशुली-सोमदाङ सडक निर्माण, २०१८ सालमा बन्हाडमा तिब्बती शरणार्थीहरूको लागि क्याम्प निर्माणलगायत विभिन्न समय र स्थानहरूमा मठ-मन्दिर तथा धाराहरू समेत निर्माण गर्दै आएको छ।

२०७० र ७१ ता. मा.उ.से.हरू

निरीक्षण

२०३९ सालको सामूहिक तालिम निरीक्षण गर्नु हुँदा तत्कालीन राजा वीरेन्द्र वीरविजय शाह

गणले गरेका जनहीतका कार्यहरू

पेशागत तालिम

गणले निर्माण गरेका भौतिक संरचनाहरू

वार्षिकोत्सवका थप भलकहरू

गणले विभिन्न समयमा प्राप्त गरेका ट्रफि तथा शिल्डहरू

अभ्यास सूर्य किरण- VII भलक

खेलकुद क्षेत्रमा श्रीनाथ

गणले खरिद गरेका सामानहरू

